

Broj LIII / 2019
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

PREPORUKE I PORUKE IZ BRISELA – JESEN U EU

TEMA BROJA STR. 3–4

INTERVJU STR. 5–7

Vladimir Bilčik, izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju

U FOKUSU STR. 8–9

Kristin Lagard na čelu Evropske centralne banke: Novo
vođstvo, stara politika?

AKTUELNO STR. 12–13

Program CS4EU: Civilno društvo – glas građana

PREDSTAVLJAMO STR. 14

Zaključci Evropskog saveta

- 3. oktobar** **Samit Višegradske grupe održan u Pragu**
Jedan od glavnih zaključaka na Samitu lidera zemalja Višegradske grupe (V4) – Mađarske, Poljske, Češke i Slovačke jeste da bi Srbija trebalo da što pre postane članica Evropske unije, kao i da vrata EU treba da budu otvorena i za ostale zemlje Zapadnog Balkana. Ipak, važno je da na tom putu postoje jasni uslovi i rokovi. [Više...](#)
- 21. oktobar** **Vladimir Bilčik nasledio Dejvida Mekalistera na mestu izvestioca za Srbiju**
Izvestioca za Srbiju Dejvida Mekalistera nasledio je Vladimir Bilčik. Njegovim izborom pozicija izvestioca za Srbiju ponovo je pripala Evropskoj narodnoj partiji (EPP), najvećem savezu partija u Evropi, koja takođe ima i najveći broj mesta u Evropskom parlamentu. [Više...](#)
- 22. oktobar** **Članstvo u EU je najprihvatljiviji spoljnopolitički prioritet za 45% građana Srbije**
Za 45,5% građana Srbije najprihvatljiviji spoljnopolitički prioritet je članstvo u EU, dok 17,6% smatra da Srbija treba da bude članica Evroazijske unije. Istovremeno, nešto više od trećine anketiranih smatra da Srbija ne treba da bude član ni EU, ni NATO, ni Evroazijske unije. Ovo su rezultati istraživanja Biroa za društvena istraživanja (BIRODI). [Više...](#)
- 23. oktobar** **Hrvatska je spremna za ulazak u šengenski prostor**
Evropska komisija ocenila je da Hrvatska ispunjava potrebne kriterijume za ulazak u šengenski prostor i pozvala Savet EU da je uključi bez unutrašnjih graničnih kontrola. Šengenski prostor trenutno se sastoji od 26 evropskih zemalja (od kojih su 22 države članice EU). [Više...](#)
- 28. oktobar** **Bregzit je opet odložen**
Članice EU odobrile su 28. oktobra odlaganje Bregzita za još tri meseca, do 31. januara 2020, naveo je predsednik Evropskog saveta Donald Tusk. Prihvaćen je zahtev Velike Britanije za fleksibilno odlaganje (flexitension), što znači da Britanija može izaći i pre toga, čim se ratifikuje Sporazum o istupanju. [Više...](#)
- 30-31. oktobar** **Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje zasedao je jedanaesti put u Beogradu**
POSP je na jedanaestom zasedanju, koje je održano u Beogradu 30. i 31. oktobra, pozvala vlast da u potpunosti primeni preporuke misije OEBS za posmatranje izbora, a opoziciju da preuzme proaktivan stav i uzme učešće u dijalogu. U preporukama, koje zajednički usvajaju predstavnici Evropskog parlamenta i Narodne skupštine Srbije, istaknuto je da je učešće na izborima i u radu parlamenta kamen temeljac demokratskog društva. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić Barnes, Vladimir M. Pavlović, Jelena Jorgačević, Tamara Arsić, Milica Mijatović

Autori: Jelena Babić Barnes, Milica Mijatović, Marija Todorović

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

Preporuke i poruke iz Brisela

JESEN U EU

Iako smo navikli da presek evropske godine napravimo početkom sledeće, kao po pravilu sabirajući uspehe, zaboravljajući poraze i hvatajući zalet za novu godinu, uz iznova isto obećanje, strateški smo okrenuti Evropskoj uniji i naredne godine biće bolje, ipak nam se učinilo potrebnim da ove mesece, najpre samima sebi, bolje objasnimo.

U maju su širom država članica EU održani izbori za Evropski parlament. Strazburške i briselske parlamentske stolice uglačane su za nove i stare poslanike (i Velika Britanija je i dalje tu).

Sastali su se lideri da se dogovore oko čelnih pozicija i funkcija.

Krahirao je sistem dogovora, koji su tek prethodni put za istu priliku svi dogovorili.

Ali, opstao je konsenzus, ili kako god da to danas svi zovemo, i sa govornica, konferencija za štampu i televizijskih ekrana, smešila su nam se nova, izabrana, postavljena i odobrena lica.

Srbija i ostali koji u pristupanju prednjače i/ili učestvuju pomno su pratili, odobravali, pozdravljali i želeli najlepše onima s kojima su se često vidali u prethodnih pet godina.

Po rečima novoizabrane predsednice Evropske komisije Ursule

fon Lajen, proširenje ostaje prioritet, jer želi „dobre odnose i snažnu saradnju sa zapadnobalkanskim zemljama“.

Ova izjava je dočeka aplauzima širom, okrnjenog, Balkanskog poluostrva tokom jula meseca, sve dok u septembru nismo dobili predlog kandidata za komesara koji će biti nadležan za proširenje. Dakle, bitna stvar je da i dalje imamo nadležnog komesara i da još u narednih pet godina imamo proširenje. Ali sreću je onim aplauzima od pre letnje pauze pokvarila činjenica da je dotični kandidat ni manje ni više nego iz Mađarske, našeg severnog komšije kome je, po rečima nove predsednice komisije, Zapadni Balkan podjednako važan, ali na koga se u poslednje vreme (koje traje dugo) ne gleda blagonaklono u Briselu. Iz istog razloga zbog kojeg se često, a poslednji izveštaj Evropske komisije to je i potvrdio, ne gleda blagonaklono i na nas same.

Vladavina prava.

No, idemo dalje. Gospodina kandidata Lajoša Tročanjija iz Mađarske treba da sasluša nadležni odbor Evropskog parlamenta, tešili su se sneveseljeni glasovi širom poluostrva, dok su evropski parlamentarci sa smeškom trljali ruke, smišljajući pitanja za nadležnog nam komesara.

Ipak, ni jedni ni drugi nisu imali priliku niti da prate niti da učestvuju u odgovorima mogućeg komesara za proširenje, jer

Izvor: <https://www.danas.rs>

on nije prošao prvi korak koji vodi ka petogodišnjem ugovoru o poslu – sukob interesa.

Dakle, preživeli smo septembar, čekamo novog kandidata i još neke koje su dosledni ili pomalo ljuti evropski parlamentarci vratili kući i već polako naziremo obrise nove Evropske komisije koja je, ne zaboravimo, naš najveći saveznik u onom, bitnom i još prisutnom procesu proširenja.

Severna Makedonija i Albanija nestrpljivo su i ushićeno čekale polovinu oktobra i veliki sastanak na kome će čuti sudbonosno DA, jer je ono u junu odloženo za oktobar. Nasmelijane i srećne, sa ispunjenim domaćim zadacima, iz istorije i geografije, ali i iz prava, stajale su i iščekivale svoj datum za konačno, evropski početak. Nisu ga dobile (...) Ne zaboravimo da pregovori traju godinama. Možda i decenijama. Ne zaboravimo da pričamo o Zapadnom Balkanu. Gde podrška Evropskoj uniji slabi. Gde potencijalno rastu uticaji drugih. Gde napretka nema tamo gde je bitan.

Taj proces proširenja ne stoji, iako se kandidat čeka. U njemu imamo dva člana ili kandidata koja prednjače, koja strpljivo, strpljivo čekaju da dobiju najvišu ocenu nakon odličan (5) za poslednji domaći zadatak i dva kojima svi ozbiljno treba da se pozabavimo.

Ova prva dva koja prednjače od decembra 2018. godine (Crna Gora) odnosno juna 2019. godine (Srbija) nisu otvorili nijedno pregovaračko poglavlje, a kada će – ne zna se. Crnoj Gori je ostalo da otvori još jedno poglavlje (32/33) i to ono posvećeno konkurenciji (Poglavlje 8), a zatvorila je tri. Srbiji je ostalo... ne lakše je ovako... Srbija je otvorila 17 pregovaračkih poglavlja, a zatvorila dva.

Napredak, kaže nova metodologija pristupnih pregovora, u svim pregovaračkim poglavljima, ali u celom procesu zavisi od napretka u Poglavlju 23 (pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlju 24 (pravda, sloboda i bezbednost). U slučaju Srbije, ono ponajviše zavisi i od napretka u Poglavlju 35, koje se tiče normalizacije odnosa između Beograda i Prištine.

Čekajte. Ništa novo?

Ništa novo.

Ova druga dva (kandidata prim. aut.) nestrpljivo su i ushićeno čekala polovinu oktobra i veliki sastanak na kome će čuti sudbonosno DA, jer je ono u junu odloženo za oktobar. Nasmelijani i srećni, sa ispunjenim domaćim zadacima, iz istorije i geografije, ali i iz prava, stajali su i iščekivali svoj datum za, konačno, evropski početak. Nisu ga dobili. Odluka koja, zaista, u ovom slučaju nikada nije bila lakša, kada je u pitanju Zapadni Balkan, odložena je za narednu godinu. Nismo sigurni kada tačno, ali

sigurno pre maja i Samita Evropska unija – Zapadni Balkan u Zagrebu.

Ne zaboravimo da pregovori traju godinama. Možda i decenijama.

Ne zaboravimo da pričamo o Zapadnom Balkanu.

Gde podrška Evropskoj uniji slabi. Gde potencijalno rastu uticaji drugih. Gde napretka nema tamo gde je bitan.

Ovo „ne“ u oktobru nije lepo dočekano ni s jedne, ni s druge strane. Evropski parlamentarci su svoje nezadovoljstvo izrazili u Rezoluciji kojom se traži da se na narednom samitu donese jednoglasna pozitivna odluka o početku predpristupnih pregovora za ove dve države. Duboko razočarani evropski parlamentarci smatraju da ovakva odluka „podriva stabilnost, predvidivost i uverljivost EU u očima naših partnera“.

Zar ne?

Svoje nezadovoljstvo izrazili su i oni koji su na procesu zajednički radili i koji su se sa Evropskom unijom i/ili proširenjem pozdravili i oprostili svako na svoj način – odlazeći komesar za proširenje Johannes Han; sada već bivši, predsednik Evropskog saveta Donald Tusk i predsednik Evropske komisije Žan Klod Junker.

Prva dva kandidata, ona koji prednjače, od decembra 2018. godine (Crna Gora) odnosno juna 2019. godine (Srbija) nisu otvorila nijedno pregovaračko poglavlje, a kada će – ne zna se. Crnoj Gori ostalo je da otvori još jedno poglavlje, a zatvorila je tri. Srbija je otvorila 17 pregovaračkih poglavlja, a zatvorila dva.

U međuvremenu, dobili smo novog kandidata. Proširenje je i dalje tu (i Velika Britanija je i dalje tu). Njegovo ime je Oliver Varhelji i on nam, takođe, dolazi iz Mađarske. U trenutku dok nastaje ovaj tekst, njegovo slušanje pred nadležnim odborom Evropskog parlamenta je zakazano i biće pomno praćeno (o svemu ćemo vas detaljno izvestiti).

Dok to čekamo, Zapadni Balkan organizuje i uspostavlja mini-Šengen i razmišlja o Evroazijskoj uniji.

O tome, drugi put. Možda, kada godinu, a ne samo jesen, ponovo slažimo kako bi u novoj, iznova, obećali isto. I strateški. I bolje.

*Jelena Babić Barnes,
Beogradska otvorena škola*

Intervju, Vladimir Bilčik

EU PERSPEKTIVA JE PITANJE DOMAĆIH REFORMI, DEMOKRATIJE I VLADAVINE PRAVA*

EWB je razgovarao s **Vladimirom Bilčikom**, nedavno izabranim, stalnim izviestiocem Evropskog parlamenta za Srbiju. Slovački poslanik u Evropskom parlamentu, novajlija u ovoj instituciji, zamenio je na funkciji svog nemačkog kolegu iz Evropske narodne partije (EPP) Dejvida Mekalistera, a izabran je i za kopredsedavajućeg Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore. S Bilčikom smo razgovarali o njegovoj poziciji izviestioca za Srbiju, slovačkom iskustvu, kao i o tome koliko „predvodnici“ u EU integracijama – Srbija i Crna Gora – zapravo napreduju na svom evropskom putu.

European Western Balkans (EWB): Nedavno ste zamenili svog kolegu Dejvida Mekalistera na mestu stalnog izviestioca Evropskog parlamenta za Srbiju. Kako vidite svoju ulogu u podržavanju procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji?

Vladimir Bilčik: Pre svega, moja uloga ima formalni aspekt i moj zadatak će biti da spremam godišnji izveštaj o napretku Srbije ka pristupanju Evropskoj uniji. Ali to, naravno, podrazumeva dosta rada tokom čitave godine i planiram da pratim veoma pažljivo razvoj situacije u Srbiji, i da radim na zadacima koji mi u Evropskoj uniji očekujemo da Srbija ispuni i doradi kako bi njeno članstvo u EU postalo kredibilan cilj. Pored toga, biću aktivno uključen u komunikaciju sa javnošću, podržavaću ambicije Srbije da se priključi Evropskoj uniji i komentarišaću njen put ka Evropskoj uniji. Planiram da posetim Srbiju narednih nedelja i razvijem aktivne kontakte sa vođstvom zemlje – glavnim političkim akterima, ali i sa drugim sagovornicima širom Srbije koji su ključni u ovo veoma važno, ali i teško vreme, u smislu zahtevnog posla koji se nalazi pred nama, naročito pred ljudima u Srbiji, u smislu ispunjavanja kriterijuma u procesu pristupanja EU.

Vidimo da je evropska perspektiva nešto za šta konstantno moramo da se borimo. Nije samo u pitanju proces pristupanja, u pitanju je svakodnevna politika. Kao što događaji u Slovačkoj nakon ubistva Jana Kuciaka i Martine Kušnirove pokazuju, zaista moramo da se borimo za dinamično demokratsko društvo i kredibilne evropske standarde u našim javnim politikama, uključujući sferu celokupnu pravosuđa, i to ne samo tokom procesa pristupanja.

Izvor: <https://europeanwesternbalkans.rs>

EWB: Medijske slobode se često ističu kao veoma značajan problem u Srbiji od strane brojnih zvaničnika EU i izveštaja Evropske komisije. U izveštaju za 2019. godinu navodi se da „nedostatak napretka izaziva ozbiljnu zabrinutost“. Koliko mislite da je ovo pitanje važno za Srbiju?

Vladimir Bilčik: Veoma je važno. To je jedan od odlučujućih aspekata čitavog niza pitanja koje se tiču kvaliteta demokratije i kvaliteta vladavine prava u Srbiji. Medijske slobode su integralni deo dinamičnog demokratskog društva. To je nešto što mi ponekad, u ovom vremenu i dobu, osećamo da je pod rastućim pritiskom širom Evrope.

Dolazim iz zemlje u kojoj se desilo ubistvo istraživačkog novinara prošle godine, kada su Jan Kuciak i njegova verenica ubijeni. Tako da, naravno, mi moramo da čuvamo i štitimo slobodu izražavanja, slobodu medija, i veoma je važno da mi vidimo napredak, a ne nazadovanje ovog aspekta u Srbiji.

EWB: Koliko mislite da Vaše iskustvo građanina Slovačke, koje se tiče i procesa tranzicije i političkog previranja koje je izazvalo ubistvo istraživačkog novinara 2018. godine koje ste spomenuli, može da Vam pomogne u Vašem radu u Srbiji?

Vladimir Bilčik: Pratio sam proširenje EU veoma pažljivo još devedesetih, kao analitičar, kao savetnik i kao neko ko je bio aktivno uključen u civilnom društvu i akademskoj zajednici, a sada u politici. Tako da imam veoma široku radnu osnovu kada je u pitanju tema proširenja EU i nadam se da će to iskustvo biti korisno. Takođe, mislim da je moje slovačko poreklo veoma važno u smislu osnovne poruke kada je reč o napredovanju evropske perspektive: u osnovi, ovo je uvek bilo pitanje unutrašnjih reformi, unutrašnjih napora i unutrašnjih promena. Primer Slovačke je ovde vrlo ilustrativan – ona je devedesetih označena kao „crna rupa“ Evrope i kroz naše unutrašnje političke promene, napore i reforme, uspeali smo da sustignemo naše susede iz Višegradske grupe i da postanemo članica EU 2004.

Takođe, vidimo da je evropska perspektiva nešto za šta konstantno moramo da se borimo. Nije samo u pitanju proces pristupanja, u pitanju je svakodnevna politika. Kao što događaji u Slovačkoj nakon ubistva Jana Kuciaka i Martine Kušnírove pokazuju, zaista moramo da se borimo za dinamično demokratsko društvo i kredibilne evropske standarde u našim javnim politikama, uključujući sferu celokupnu pravosuđa, i to ne samo tokom procesa pristupanja.

Tako da bi moja osnovna poruka bila da mi moje slovačko poreklo daje dosta iskustva, ali i dobrih i verodostojnih primera kojima mogu da pošaljem poruku da je evropska perspektiva pre svega stvar unutrašnjih promena, reformi i posvećenosti.

Ja sam veliki pristalica i fan proširenja. Mislim da je jedina verodostojna i održiva budućnost Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Ali, kao Slovak, kao neko ko je video i radio na proširenju u prethodnih dvadeset godina, takođe znam da ovo sadrži neke veoma izazovne unutrašnje reforme koje moraju da se sprovedu. U tom smislu su pozicije Srbije i Crne Gore vrlo slične, jer su one tek na početku ispunjavanja teškog zadatka unutrašnjih reformi.

EWB: Srpski mediji preneli su Vašu izjavu da je „Kosovo bilo, jeste i biće ključno pitanje za evropske integracije Srbije“. S obzirom na to da dolazite iz zemlje koja ne priznaje Kosovo, kako posmatrate „sporazum o sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa“ koji je obaveza Srbije u okviru Poglavlja 35?

Vladimir Bilčik: Dozvolite mi da pojasnim i ponovim ono što sam govorio medijima u Srbiji od kada sam izabran za stalnog izvestioca: vidim dve ključne oblasti u kojima Srbija mora da napreduje i pokaže taj napredak kako bi krenula dalje na svom putu ka EU.

Prva oblast su ključne unutrašnje reforme. One se tiču kvaliteta demokratije i vladavine prava u Srbiji. Druga je, naravno, napredak u dijalogu Beograda i Prištine.

U tom smislu zaista mislim da je važan cilj u mesecima i godina pred nama dobra volja na najvišem političkom nivou, kako u Beogradu tako i u Prištini – ovo je nešto što bih voleo da podvučem – treba postići napredak u međusobnim pregovorima, i iskoristiću svoj položaj stalnog izvestioca da pažljivo ispratim ovaj cilj. Mislim da imamo neke veoma važne političke datume u kalendaru, za koje se nadam da će nam omogućiti svež početak i znake dobre volje, zato što će samo dobra volja dovesti do konkretnih rezultata u dijalogu.

Novo političko vođstvo dolazi na vlast u Prištini, Srbija će održati izbore sledeće godine i, što je najvažnije sa strane EU, nadamo se da će nova Evropska komisija stupiti na dužnost u narednih nekoliko nedelja, s novim ljudima zaduženim za dijalog sa strane EU, visokim predstavnikom i komesarom za proširenje. Dakle, bitno je da i mi dobro odradimo svoj posao u postavljanju novih institucija i novih aktera. Takođe se nadam da ćemo vredno raditi na novoj dinamici u dijalogu između Beograda i Prištine, zato što je to ključan deo napretka Srbije na putu ka EU.

EWB: Kada je reč o stanju demokratije, Evropski parlament je sada uključen u rešavanje političke krize u Srbiji na inicijativu vašeg prethodnika, Dejvida Mekalistera. Da li postoje planovi o tome šta treba raditi nakon što se tekući razgovori u formatu „Žan Mone“ završe, posebno uzimajući u obzir da je većina opozicije odbila da učestvuje u njima, zahtevajući ozbiljnije angažovanje EP?

Vladimir Bilčik: Ponoviću ono što mislim da je ključno. Ovde se radi o osnovnim kriterijumima iz Kopenhagena za članstvo u EU. Funkcionalna i dinamična demokratija zahteva dinamičnu, kompetitivnu i funkcionalnu parlamentarnu političku kulturu. Ovo je jedan od glavnih razloga zašto se Evropski parlament uključio u trenutni dijalog među parlamentarnim političkim akterima u Srbiji. Nastavićemo sa ovim angažmanom narednih meseci koji vode ka izborima u Srbiji, i nadamo se da se kroz ovaj dijalog mogu unaprediti parlamentarna kultura, politička kultura i osnovni preduslovi za dinamičnu demokratiju u Srbiji. Upravo sada smo fokusirani na naredne korake. Nakon što se izbori održe u Srbiji naredne godine, EP će oceniti situaciju i vratiti se dijalogu, takođe zasnovanom na zahtevima političkih aktera u Srbiji. Evropska unija može samo da olakšava rad na političkoj kulturi Srbije. Bitno je da se, na kraju, ključni unutrašnji problemi u odnosima vlasti i opozicije reše unutrašnjim sredstvima. To je takođe znak funkcionalne demokratije, da kada postoji problem, kada postoji politička kriza u državi, postoje i unutrašnja sredstva da se ona reši. Tako da je uloga EU da pomogne da se pronađu rešenja najvećih problema u trenutnim odnosima između vlasti i opozicije u parlamentu.

EWB: Da li postoje planovi da se Vi lično pridružite Vašim kolegama, bivšim poslanicima EP Kukanu i Flekenštajnu, u razgovorima koji se vode Beogradu?

Vladimir Bilčik: U ovom trenutku intenzivno raspravljamo o mom prvom putu u Beograd. Moja prva i najvažnija ambicija je da ispunim svoju ulogu stalnog izvestioca za Srbiju u narednih pet godina, ali, naravno, i da veoma pažljivo pratim proces koji je započeo moj prethodnik Dejvid Mekalister i kolege iz prethodnog saziva Evropskog parlamenta. Imam ličnu ambiciju da budem lično uključen u praćenje narednih koraka u dijalogu.

Nakon što se izbori održe u Srbiji naredne godine, EP će oceniti situaciju i vratiti se dijalogu, takođe zasnovanom na zahtevima političkih aktera u Srbiji. Evropska unija može samo da olakšava rad na političkoj kulturi Srbije. Bitno je da se, na kraju, ključni unutrašnji problemi u odnosima vlasti i opozicije reše unutrašnjim sredstvima. To je, takođe, znak funkcionalne demokratije.

EWB: Nedavno ste postavljeni za kopredsedavajućeg Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje sa Crnom Gorom. Koje sličnosti a koje razlike primećujete kada pogledate dve zemlje „predvodnice“ u procesu pristupanja EU?

Vladimir Bilčik: Mislim da postoji mnogo sličnih izazova i problema koji se paralelno razvijaju u obe države. Najveći izazov je, zapravo, odrediti na šta mislimo kada govorimo o „predvodnicima“. Kada bacimo pogled na prethodnu deceniju i, posebno, prethodnih nekoliko godina, ove dve države su „predvodnice“ bez nekog stvarnog „trčanja“ ka cilju. Tako da, u najmanju ruku, moramo da vidimo da su i Podgorica i Beograd spremni da makar „džogiraju“ kada je reč o ispunjavanju važnih zadataka na njihovom putu ka članstvu u EU. Ovo praktično znači da počnu da sprovode reforme koje su neophodne za zatvaranje pregovaračkih poglavlja.

Ako ima bilo kakvog znaka napredovanja, to nije broj otvorenih poglavlja – u pitanju je broj poglavlja koje je država uspjela da privremeno zatvori u pregovorima sa EU. Posebno kada je reč o politički i institucionalno teškim poglavljima koja su povezana s ključnim kriterijumima iz Kopenhagena. Mislim da postoji mnogo sličnosti u izazovima s kojima se obe države suočavaju, ali isto važi i za region naravno, u smislu potražnje za proevropskim reformama, kako bi se ispunila evropska perspektiva i za Srbiju i za Crnu Goru.

EWB: Postoje li bilo kakve značajne razlike? Crna Gora je ipak otvorila više poglavlja nego Srbija i možda se očekuje da će lakše pristupiti EU u narednih nekoliko godina. Da li vidite neku veliku razliku među ovim državama, kada je reč o broju otvorenih poglavlja ili, kako ste spomenuli, problemima oko zatvaranja, da li je to ista vrsta problema?

Vladimir Bilčik: Kao što sam rekao i podvlačim, vidim mnogo sličnosti u vidu izazova kojima obe države treba da se pozabave kako bi zatvorile svoja pregovaračka poglavlja. Diskusija i takmičenje u otvaranju poglavlja nije veoma relevantna kada je reč o

oceni napretka ka članstvu u EU. Ono što je relevantno je diskusija o suštini reformi. I naravno, kada je reč o samom procesu, bitno je postepeno zatvaranje teških pregovaračkih poglavlja. U tom smislu, države su u veoma sličnoj poziciji i od njihovog vođstva, društva, institucija i političkih aktera zavisi kada će rad na obavezama za članstvo u EU ozbiljno početi. Tako da mislim da je ovo zaista sličan izazov. Ne vidim neke velike razlike u ovom trenutku. I nadam se da ću iz svoje pozicije stalnog izvestioca za Srbiju i predsedavajućeg Delegaciji za Crnu Goru moći da pomognem da se ova poruka prenese regionom i da praktično unapredi cilj članstva u EU ovih dveju zemalja. Ja sam veliki pristalica i fan proširenja. Mislim da je jedina verodostojna i održiva budućnost Zapadnog Balkana u Evropskoj uniji. Ali, kao Slovak, kao neko ko je video i radio na proširenju u prethodnih dvadeset godina, takođe znam da ovo sadrži neke veoma izazovne unutrašnje reforme koje moraju da se sprovedu. U tom smislu su, ponovo, pozicije Srbije i Crne Gore vrlo slične, jer su one tek na početku ispunjavanja teškog zadatka unutrašnjih reformi, što EU očekuje da ove dve države ispune. Pažljivo ću posmatrati ove napore i pokušaću da pružim svaku pomoć koju mogu iz svoje pozicije kako bih bio siguran da smo napredovali na putu tih reformi. Moj interes je da zaista radim kao prijatelj regiona, kao prijatelj Srbije i Crne Gore u unapređivanju njihove evropske perspektive. Ali ovo takođe znači da ću biti fer, otvoren i iskren o stvarima koje moraju da se ispune kako bi se proširenje desilo.

**Intervju je preuzet s portala European Western Balkans, <https://europeanwesternbalkans.rs/>*

Kristin Lagard na čelu Evropske centralne banke

NOVO VOĐSTVO, STARA POLITIKA?

Čini se da niske kamatne stope ne daju željene rezultate u podsticanju privrede i da postoje različita viđenja unutar Evropske monetarne unije kakvu fiskalnu politiku treba voditi. I da ne misle svi da ECB treba da ulazi u domen politike prilikom utvrđivanja pravca svog delovanja. Izazovi su mnogobrojni, očekivanja različita, a jasan odgovor nove predsednice sigurno neće izostati.

Kada je u julu najavljeno da će Kristin Lagard naslediti Maria Dragija na čelu Evropske centralne banke (ECB), odmah su krenula nagađanja o tome da li će Kristin Lagard nastaviti stopama Dragija ili će možda doći do pomeranja u monetarnoj politici glavne finansijske institucije Evrozona. A onda je bivša izvršna direktorka Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i francu-

Nova predsednica ECB-a je već pokazala da će tokom svog osmogodišnjeg mandata raditi na balansiranju između različitih aktera i pronalaženju rešenja za mere koje izazivaju nezadovoljstvo u određenim bankarskim krugovima.

ska ministarka finansija, neposredno pre preuzimanja vodeće uloge na čelu ECB-a, odobrila nastavak Dragijevih monetarnih mera. Mnogima je tada postalo jasno da do odstupanja od Dragijevе politike neće doći, bar ne u narednom periodu. Ipak, kako bi umirila kritičke glasove, koji uglavnom dolaze iz redova nemačkog bankarskog sektora, Kristin Lagard je izjavila da će obratiti pažnju na efekte negativnih kamatnih stopa na profitabilnost banaka. Nova predsednica ECB-a je ovim potezom pokazala da će tokom svog osmogodišnjeg mandata raditi na balansiranju između različitih aktera i pronalaženju rešenja za mere koje izazivaju nezadovoljstvo u određenim bankarskim krugovima.

Politika Maria Dragija

„ECB će učiniti sve što je neophodno kako bi se očuvao evro“, izjavio je Mario Dragi jula 2012. godine i time jasno stavio do znanja kakva će biti uloga ECB-a tokom svetske finansijske krize. Odmah je usledila mesečna kupovina državnih obveznica u vrednosti do 80 milijardi evra kako bi se smanjilo prekomerno zaduživanje. U tom trenutku Grčka je bila pred bankrotom, a situacija nije bila baš dobra ni u Italiji, Španiji i Francuskoj. Ovu meru pratilo je i spuštanje referentnih kamatnih stopa na nulu i uvođenje negativnih kamatnih stopa za poslovne banke, kako bi se stimulisale da odobravaju više kredita privredi.

Odmah su usledile kritike na račun Dragija da time što finansira države koje se suočavaju s velikim dugovima ide izvan mandata ECB-a. On nije krio da povoljnim kreditima i kupovinom državnih obveznica pokušava da pomogne prezaduženim državama Evrozona. I pored tih kritika, zahvaljujući ovakvoj politici ECB-a, Evrozona je nesumnjivo spašena.

Dragi je tokom celog svog mandata bio odlučan u kom smeru treba da se kreće politika ECB-a. Tako i njegove poslednje odluke, koje je progurao uz dosta otpora, ne iznenađuju. Od niskih kamatnih stopa se ne odstupa, a ECB će ponovo krenuti s mesečnim otkupom obveznica u vrednosti od 20 milijardi evra. Kako bi sprečili realizaciju kupovine obveznica, kritičari ove mere podneli su tužbu nemačkom Ustavnom sudu. Bez uspeha.

Odgovarajući na kritike o negativnim posledicama niskih kamatnih stopa, Mario Dragi je pozvao vlade zemalja članica Evrozona da više troše i tako pomognu ECB u povećanju kamatnih stopa. Ta izjava je najviše bila upućena Nemačkoj, u kojoj ekonomija stagnira dok se ostvaruje budžetski suficit. Ovakvi pozivi su stizali i ranije sa čela ECB-a, ali pozitivni odgovori zemalja članica Evrozona su izostali.

Mario Dragi verovatno nije bio zadovoljan saradnjom između država i ECB-a i stepenom usklađenosti fiskalnih politika, ali je zato bio zadovoljan što je, od 2013. godine i vrhunca nezaposlenosti, otvoreno oko 11 miliona radnih mesta. A tu činjenicu je pripisivao uspešnosti politika ECB-a tokom globalne finansijske krize, kada je ECB zajedno sa Evropskom komisijom i Međunarodnim monetarnim fondom činila trojku koja upravlja izlaskom iz dužničke krize.

Mario Dragi verovatno nije bio zadovoljan saradnjom između država i ECB-a, i stepenom usklađenosti fiskalnih politika, ali je zato bio zadovoljan što je, od 2013. godine i vrhunca nezaposlenosti, otvoreno oko 11 miliona radnih mesta. A tu činjenicu je pripisivao uspešnosti politika ECB-a tokom globalne finansijske krize, kada je ECB zajedno sa Evropskom komisijom i Međunarodnim monetarnim fondom činio trojku koja upravlja izlaskom iz dužničke krize.

Najave Kristin Lagard

Kada je u septembru saslušana pred Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku Evropskog parlamenta, Kristin Lagard je izjavila da se zalaže za ekspanzivnu monetarnu politiku s niskim ili negativnim kamatnim stopama, nisku inflaciju i stabilnost cena. Takođe je najavila rad na jačanju evra i jedinstvenog tržišta, kao i uključivanje u borbu protiv klimatskih promena. Sve ove najave ukazuju da će Lagardova nastaviti stopama Maria Dragog, što znači da je čeka borba unutar svojih redova u ECB-u i umirivanje nezadovoljnih glasova. Kao neko ko je već dugo

Sve ukazuje na to da će Kristin Lagard nastaviti stopama Maria Dragog, što znači da je čeka borba unutar svojih redova u ECB-u i umirivanje nezadovoljnih glasova. Kao neko ko je već dugo u finansijskom svetu i ko dolazi s jakih institucionalnih čelnih mesta, čini se da će Kristin Lagard dobro plivati u ovim vodama i iskoristiti svoje političke veštine da omogući kreiranje fiskalnih politika, kako bi oživela evropsku ekonomiju koja trpi posledice neizvesnosti trgovinskog rata SAD i Kine, kao i izlaska Velike Britanije iz EU.

u finansijskom svetu i ko dolazi s jakih institucionalnih čelnih mesta, čini se da će Kristin Lagard dobro plivati u ovim vodama i iskoristiti svoje političke veštine da omogući kreiranje fiskalnih politika kako bi oživela evropsku ekonomiju koja trpi posledice neizvesnosti trgovinskog rata SAD i Kine, kao i izlaska Velike Britanije iz EU.

Međutim, čini se da niske kamatne stope ne daju željene rezultate u podsticanju privrede i da postoje različita viđenja unutar Evropske monetarne unije kakvu fiskalnu politiku treba voditi.

Izvor: <https://www.foreignbrief.com>

I da ne misle svi da Evropska centralna banka treba da ulazi u domen politike prilikom utvrđivanja pravca svog delovanja. Kristin Lagard je prvog novembra stupila na svoju novu dužnost. Izazovi su mnogobrojni, očekivanja različita, a jasan odgovor Kristin Lagard sigurno neće izostati.

*Marija Todorović,
Beogradska otvorena škola*

Sastanak parlamentaraca EU i Srbije

POTREBNI ODRŽIVI NAPORI I NEPOVRATNE REFORME

Tokom dva dana, poslanici su razgovarali o stanju u pristupnim pregovorima između Srbije i Evropske unije; primeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju; napretku u oblastima koje se odnose na vladavinu prava; pitanjima izbornog okvira i predstojećih izbora; dijalogu između Beograda i Prištine, kao i o perspektivi proširenja.

Poslanici Narodne skupštine i Evropskog parlamenta saglasni su da su evropske integracije i dalje strateški cilj, kao i da nas (Srbiju prim. aut.) čeka još dosta posla na putu ka članstvu i evropskoj perspektivi Srbije (videnoj i podržanoj za 2025. godinu).

Naime, krajem oktobra (30–31.10) u Beogradu je održan 11. sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Srbije. Njemu su predsedavali Predsednica delegacije Evropskog parlamenta za Srbiju Tanja Fajon i poslanik Narodne skupštine Republike Srbije Vladimir Orlić, koji je na čelu Delegacije Narodne skupštine u Parlamentarnom odboru.

Tokom dva dana rada Odbora, parlamentarci su razgovarali o stanju u pristupnim pregovorima između Srbije i Evropske unije; primeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju; napretku u oblastima i reformama koji se odnose na vladavinu prava; pitanjima izbornog okvira i predstojećih izbora; dijalogu između Beograda i Prištine, kao i o perspektivi proširenja.

Preporuke – pravosuđe, mediji, kultura dijaloga...

Za početak, potrebno je sprovesti konkretne izborne reforme, kako bi se u potpunosti primenile sve preporuke misije OEBS-a s prethodnih izbora, dok se opozicija poziva da prekine bojkot rada parlamenta i izbora u 2020, što sve zajedno čine osnove na kojima počiva demokratsko društvo.

Napredak u ključnim poglavljima koji se odnose na pitanja vladavine prava i osnovnih prava, ali i normalizaciju odnosa između Beograda i Prištine i dalje je neophodan za dinamiku celokupnog pregovaračkog procesa.

U cilju podsticanja i jačanja kulture parlamentarnog dijaloga, u usvojenoj zajedničkoj Deklaraciji i preporukama nakon sastanka, ističe se da je važno prihvatiti posredovanje Evropskog parlamenta i pozivaju se sve političke stranke, koje još nisu prihvatile poziv, da zauzmu proaktivan stav i uzme učešća u dijalogu pod posredstvom Evropskog parlamenta. Cilj je unapređivanje kvaliteta dijaloga u Narodnoj skupštini i predizbornog okruženja pred izbore 2020.

Izvor: <https://europeanwesternbalkans.rs>

Iako su neki koraci preduzeti u skladu s poslednjim Izveštajem Evropske komisije za Srbiju, potrebno je uložiti značajne napore kako bi se postojeći pravni okvir u oblastima poštovanja osnovnih prava delotvornije sprovodio, posebno u delu koji se odnosi na poštovanje i zaštitu prava manjina, osnaživanje žena i mladih na tržištu rada.

Iako su neki koraci preduzeti u skladu s poslednjim Izveštajem Evropske komisije za Srbiju, potrebno je uložiti značajne napore kako bi se postojeći pravni okvir u oblastima poštovanja osnovnih prava delotvornije sprovodio, posebno u delu koji se odnosi na poštovanje i zaštitu prava manjina, osnaživanje žena i mladih na tržištu rada.

Potrebno je, zatim, da se postigne dodatani napredak u oblasti slobode izražavanja i medija, kao i da se radi na prevenciji, ali i sprovođenju istrage u slučaju: pretnji, zastrašivanja, uznemiravanja, govora mržnje i fizičkih napada na novinare.

Odbor je, takođe, pozdravio i ohrabrio učešće organizacija civilnog društva u unapređivanju pravnog okvira za sprovođenje izbora i izbornih praksi, doprinos koje su organizacije civilnog društva pružile u toku međustranačkog dijaloga, uz posredovanje Evropskog parlamenta, kao i njihovu buduću uključenost u proces. Pored toga, osuđuju se: verbalni i fizički napadi, pritisci i negativna kampanja prema civilnom društvu, koje je važan deo procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

Iako postoji izvestan pomak u reformi pravosuđa i uspostavljanju tržišne ekonomije, potrebno je uložiti veće napore kako bi se osigurale mere u cilju jačanja nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa, uključujući trenutne ustavne reforme, ali i mere koje vode unapređenju konkurentnosti, poslovnog okruženja, borbe protiv nezaposlenosti mladih i odliva mozgova.

Odbor je, takođe, pozdravio i ohrabrio učesće organizacija civilnog društva u unapređivanju pravnog okvira za sprovođenje izbora i izbornih praksi, doprinos koje su organizacije civilnog društva pružile u toku međustranačkog dijaloga, uz posredovanje Evropskog parlamenta, kao i njihovu buduću uključenost u proces. Pored toga, osuđuju se: verbalni i fizički napadi, pritisci i negativna kampanja prema civilnom društvu, koje je važan deo procesa pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

U usvojenoj Deklaraciji i zaključcima, Srbija se takođe poziva da se postepeno usklađuje sa zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom EU, ali se naglašava i potreba da region prevaziđe nasleđe prošlosti, kao i da se podstiče međusobno poverenje, te da se stvori klima pogodna za rešavanje otvorenih bilateralnih pitanja i da se intenzivnije saraduje, budući da su regionalna saradnja i dobrosusedski odnosi značajan deo pro-

cesa proširenja. Konačno, važno je da angažovanje u dijalogu bude konstruktivno kako bi se postigao sveobuhvatni i pravno obavezujući sporazum o normalizaciji odnosa, uz istovremeno žaljenje zbog carina od 100% koje je uvela Priština na robu iz Srbije i Bosne i Hercegovine, a kojim se krši i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Sporazum o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (CEFTA).

Do sledećeg sastanka Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Srbije, koji je zakazan za 8-9. jul 2020. godine u Strazburu, ostaje nam da vidimo koliko i kako će parlamentarci, novi i stari, oceniti i pozdraviti neophodan i značajan napredak ka verodostojnoj perspektivi za koju su, kako podseća Odbor, potrebni „održivi napori i nepovratne reforme“.

*Jelena Babić Barnes,
Beogradska otvorena škola*

Program CS4EU

CIVILNO DRUŠTVO – GLAS GRAĐANA

Na inicijativu Novosadske novinarske škole podržan je nastavni plan za novi predmet posvećen medijskoj pismenosti; Fondacija „Tijana Jurić”, posle dve i po godine upornog i kontinuiranog procesa javnog zagovaranja, uspeła je da potpisi više od 150.000 građana budu razmotreni; Organizacija Zaštita potrošača - Potrošački savetnik podigla je svest građana o važnosti njihovih prava kao potrošača, što se ogleda i u sve većem broju žalbi koje dobijaju.

Beogradska otvorena škola (BOŠ) je tri godine zaredom sprovodila program „Civilno društvo za unapređenje procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji (CS4EU)”, koji je podržala Kraljevina Švedska. Uspeh CS4EU partnera možemo meriti na osnovu pokušaja i uspeha inicijativa za izmene javnih politika i procesa javnog zagovaranja, kao i kroz kvalitet objavljenih informacija koje doprinose razumevanju procesa pristupanja Srbije EU.

Kroz program (CS4EU) podržano je čak 49 projekata na lokalnom ili nacionalnom nivou, što je doprinelo osnaživanju 35 različitih partnerskih organizacija civilnog društva i medija, kao što je i unapredilo njihovo uključivanje u proces pristupanja Srbije Evropskoj uniji. Programskim partnerima je bila obezbeđena i ekspertska podrška, pa je kroz različite obuke, studijske posete i razmene iskustava samo u trećoj godini programa obučeno skoro 200 učesnika.

Doprinosi CS4EU partnera o: kvalitetu vazduha u Srbiji, energetske politici, zaštiti prirode, reformi javne uprave i poštovanju i zaštiti ljudskih prava pripadnika manjina i dece našli su svoje mesto u Izveštaju Evropske komisije, i to najčešće kao potpuno prihvaćeni, u svom sadržaju i formi.

BOŠ je kroz ovaj Program uspostavila mrežu organizacija civilnog društva širom Srbije, koje rade u oblastima vladavine prava, omladinskih politika, zaštite životne sredine i medijskih sloboda. Uspela je da ih spoji i poveže organizujući zajedničke aktivnosti, osmišljavajući nove inicijative i podstičući da ove organizacije i mediji promovišu jedni druge i zalažu se za unapređenje procesa evropskih integracija. Unutrašnji kapaciteti organizacija su dodatno ojačani, što je dovelo do toga da postanu održivije i konkurentnije u oblastima i temama kojima se bave i da na kraju budu prepoznati kao nosioci promena i nosioci glasa građana u svojim zajednicama.

Izvor: Arhiva BOŠ-a

U dokumentima Evropske unije koji se dotiču pitanja proširenja skoro uvek se naglašava važnost učešća organizacija civilnog društva u procesu donošenja odluka, procesu pristupanja Srbije EU i uopšte bilo kakvim konsultativnim procesima za unapređenje pravnog okvira, jer one predstavljaju jednog od glavnih zastupnika interesa građana i glavnog konstruktivnog kritičara procesa pregovora.

Za početak, zbog svog stalnog i posvećenog rada u različitim oblastima politika u okviru procesa pristupanja Srbije EU, programski partneri na CS4EU programu doprineli su da godišnji Izveštaj Evropske komisije za Srbiju za 2019. godinu konačno dobije ton na kom civilno društvo Srbije godinama unazad insistira. Godinama unazad, izveštaji Evropske komisije o Srbiji imali su diplomatski i administrativni ton, međutim, kvalitetni pisani doprinosi organizacija civilnog društva doveli su do artikulacije zabrinutosti EU, naročito u onim oblastima koje se posebno bitne i koje se tiču: nezavisnosti institucija, slobode izražavanja, nezavisnosti medija i bezbednosti novinara. Doprinosi CS4EU partnera o: kvalitetu vazduha u Srbiji, energetske politici, zaštiti prirode, reformi javne uprave i poštovanju i zaštiti ljudskih prava pripadnika manjina i dece našli su svoje mesto u Izveštaju, i to najčešće kao potpuno prihvaćeni, u svom sadržaju i formi.

Ima li nade za promene?

Mnogi partneri su kroz CS4EU program pokazali da civilno društvo ne sme odustati, jer se istrajnošću dolazi do pozitivnih promena.

Tako je, kao jedan od mnogih primera, na inicijativu Novosadske novinarske škole podržan nastavni plan za novi predmet posvećen medijskoj pismenosti. Medijska strategija, posle višemesečne rasprave, konačno je pripremljena u saradnji s predstavnicima

civilnog društva i različitim medijskim udruženjima, na čelu s Nezavisnim udruženjem novinara Srbije. To je bio proces koji je uključivao brojne predstavnike i zainteresovane strane u cilju poboljšanja prvobitnog teksta Strategije i odražavanja stvarnog stanja u medijima i medijskim udruženjima u Srbiji.

Alternativni izveštaj o stanju mladih u Srbiji koji godinu za godinom izdaje Krovna organizacija mladih Srbije, postao je izvor za podatke i informacije o razmišljanjima, stavovima i položaju mladih u Srbiji.

Fondacija „Tijana Jurić“, posle dve i po godine upornog i kontinuiranog procesa javnog zagovaranja, uspela je da potpiše više od 150.000 građana budu razmotreni i da inicijativa o uvođenju izmena u Krivični zakonik bude prihvaćena u Narodnoj skupštini.

Prvobitno je bilo planirano da CS4EU projekat traje tri godine, međutim, Program je produžen i za naredne dve godine, za šta nisu bili zaslužni samo uspesi CS4EU partnera već i njihovi neuspesi. Baš ti neuspesi, koji su se događali uprkos kontinuiranim naporima i inicijativama organizacija i medija, a usled različitih pritisaka ili ignorisanja od javnih vlasti, pokazuju vrednost očuvanja i podržavanja civilnog društva u Srbiji.

Rad partnera tokom CS4EU programa bio je usmeren i na produbljivanje razumevanja procesa pridruživanja Evropskoj uniji i uloge koju civilno društvo i građani u tom procesu mogu imati. Organizacija Zaštita potrošača - Potrošački savetnik podigla je svest građana o važnosti njihovih prava kao potrošača, što se ogleda i u sve većem broju žalbi koje dobijaju od građana iz godine u godinu. Njihov angažman je doveo do toga da postanu centralna tačka za pitanja građana i da ojačaju lokalna udruženja građana u Boru, Kikindi i Novom Sadu, koja su sada u stanju da samostalno odgovaraju na upite građana na lokalnom nivou.

CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI

Izvor: Arhiva BOŠ-a

Kako su nezavisni mediji izuzetno važni za očuvanje demokratskog društva, kroz tri godine CS4EU programa nastojalo se da medijski partneri steknu preko potrebnu održivost i veću vidljivost. Na primer, *European Western Balkans*, portal na srpskom jeziku, postao je vodeći portal za vesti i analize o procesu evropskih integracija i dešavanjima u EU, ne samo za građane već i druge medije. S druge strane, lokalni mediji poput *Forum žena Prijepolja* ili *Južnih vesti*, sa svojim jedinstvenim načinom oblikovanja priča o svojim lokalnim zajednicama, uspešno su se odupreli stalnim pritiscima i preprekama u svom radu i nastavili stalno i pravovremeno da informišu građane o temama koje se tiču njihovog svakodnevnog života, a imaju EU predznak.

Uz medije, neke od partnerskih organizacija imale su i značajan uticaj na pitanje izgradnje mini-hidroelektrana na području Stare planine. Zajedno s drugim lokalnim organizacijama i građanima uspevali su da šire informacije o štetnim efektima nepoštovanja standarda potrebnih za izgradnju mini-hidroelektrana, pomagali da javnost ostane u toku sa svakodnevnim dešavanjima i protestima. Iako je proces izgradnje hidroelektrana i dalje u toku, zbog sve većeg fokusa javnosti na ovo pitanje, neka od postojećih gradilišta su zaustavljena.

Prvobitno je bilo planirano da CS4EU projekat traje tri godine, međutim, Program je produžen i za naredne dve godine, za šta nisu bili zaslužni samo uspesi CS4EU partnera već i njihovi neuspesi. Baš ti neuspesi, koji su se događali uprkos kontinuiranim naporima i inicijativama organizacija i medija, a usled različitih pritisaka ili ignorisanja od javnih vlasti, pokazuju vrednost očuvanja i podržavanja civilnog društva u Srbiji.

*Milica Mijatović,
Beogradska otvorena škola*

ZAKLJUČCI EVROPSKOG SAVETA

Ovog oktobra šefovi država i vlada država članica Evropske unije, okupljeni u Evropskom savetu, još jednom su se sastali kako bi razgovarali o brojnim važnim izazovima koji su pred EU, među kojima su: Bregzit, politika proširenja, odnos prema Turskoj, klimatske promene, dugoročni budžet EU i postavljanje prioriteta u narednih pet godina.

Evropski savet se sastaje najmanje dva puta godišnje, na svakih šest meseci. Sastancima predsedava predsednik Evropskog saveta, koji takođe može sazvati i vanredne sastanke po potrebi. Pored šefova država i vlada, i predstavnici EU institucija mogu prisustvovati sastancima u zavisnosti od tema o kojima se na sastanku razgovara.

Ovo zasedanje Evropskog saveta bilo je iščekivano s nestrpljenjem na Zapadnom Balkanu, imajući u vidu planirani razgovor lidera sa Albanijom i Severnom Makedonijom o otvaranju pregovora o pristupanju. U junu 2019. godine, Savet EU se saglasio da se vrati pitanju otvaranja pregovora o pristupanju ove dve zemlje, sa ciljem da se što pre donese jasna i sadržajna odluka, a najkasnije do oktobra 2019. Ove zaključke je tada takođe usvojio i Evropski savet. Međutim, neprijatno iznenađenje je usledilo jer pregovori ipak nisu bili otvoreni.

Izveštaji Evropske komisije bili su jasni: obe države su uradile ono što su od njih traženo, uz dostignuće usvajanja Prespanskog sporazuma, što je vredno hvale, ali otvaranje pregovora se ne može dogoditi dok za to ne budu spremne sve države članice EU. To ovoga puta nije bio slučaj, iako je velika većina želela da otvori pregovore o pristupanju sa Severnom Makedonijom i Albanijom. Predsednik Evropskog saveta Donald Tusk je u svom obraćanju istakao da smatra da je odluka o neotvaranju pregovora greška, ali u Zaključcima Evropskog saveta je u vezi sa ovim pitanjem napisana samo konstatacija: „Evropski savet će se vratiti na pitanje proširenja pre samita EU–Zapadni Balkan u Zagrebu u maju 2020. godine.”

Jedan od zaključaka sastanka Evropskog saveta tiče se i budućeg odnosa EU i Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske. Evropski savet je odobrio političku deklaraciju kojom se postavlja okvir za budući odnos između Evropske unije i Ujedinjenog Kraljevstva i podržao stav EU da u budućnosti bude što bliže partnerstvu sa Ujedinjenim Kraljevstvom, u skladu s političkom deklaracijom. Pristup EU i dalje će biti definisan stavovima i principima utvrđenim u ranije dogovorenim smernicama Evropskog saveta, kao i u izjavama i deklaracijama, posebno onim od 25. novembra 2018.¹

¹ Nakon sastanka 17. oktobra, Evropski savet je na sastanku 29. oktobra doneo odluku o produženju roka za Bregzit do 31. januara 2020. godine, kako bi se ostavilo dovoljno vremena za ratifikaciju dogovora o izlasku Ujedinjenog Kraljevstva iz EU.

Izvor: <https://www.foreignbrief.com>

U pogledu odnosa s Turskom, lideri EU razgovarali su i o odnosima sa ovom zemljom, imajući u vidu vojne akcije Turske na severoistoku Sirije. Osudili su jednostranu vojnu akciju koja je izazivala neprihvatljivu ljudsku patnju, podrila borbu protiv Islamske države i time ugrozila evropsku bezbednost. Nakon zaključaka Saveta EU od 14. oktobra 2019. godine, Evropski savet podseća se da su države članice odlučile da obustave licenciranje za dalji izvoz oružja u Tursku. Evropski savet je ponovo pozvao Tursku da okonča vojnu akciju, povuče svoje snage i poštuje međunarodno humanitarno pravo. Takođe, potvrđeno je da Evropska unija ostaje angažovana u naporima na efikasnom suočavanju sa ozbiljnom humanitarnom i izbegličkom krizom, uključujući pružanje podrške onim državama članicama koje se suočavaju s najozbiljnijim izazovima u pogledu migracijskih tokova u istočnom Mediteranu.

Jedan deo sastanka je bio posvećen i klimatskim promenama, te je u Zaključcima Evropski savet odlučan da će EU nastaviti put ka društveno pravednoj zelenoj tranziciji u toku sprovođenja Pariskog sporazuma, u skladu sa svojim zaključcima iz juna 2019. godine. Evropski savet i podseća da će na decembarskom sastanku dovršiti svoje smernice o dugoročnoj strategiji EU o klimatskim promenama.

U ostalim tačkama Zaključka Evropskog saveta, razmatran je i višegodišnji finansijski okvir, izražena je solidarnost s Kiprom i osuđene su ilegalne aktivnosti eksploatacije nafte od strane Turske u ekskluzivnoj ekonomskoj zoni Kipra. Takođe je izražena podrška da se uspostavi istina, pravda i utvrdi odgovornost za obaranje aviona MH17 iznad Ukrajine i sve države su pozvane da sarađuju u istrazi na ovom slučaju u skladu s rezolucijom UN 2166.

Milica Mijatović,
Beogradska otvorena škola

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Beogradska otvorena škola

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: [facebook.com/BOSPolicyLab](https://www.facebook.com/BOSPolicyLab)
S: twitter.com/BOSPolicyLab

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten „Progovori o pregovorima”, prijavite se **OVDE**.

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije – molimo Vas da s nama kontaktirate odgovorom na mejl eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete nam poslati mejl na eupregovori@bos.rs.